

साझाकुरा

हाम्रो कुरा

स्ववियुमा सक्षम नेतृत्व

क्याम्पसमा विद्यार्थीहरूको हकहित र शैक्षिक सुधारको पक्षमा वकालत गर्ने स्वतन्त्र विद्यार्थी युनियन (स्ववियु) लाई कस्तो बनाउने भन्ने कुरा विद्यार्थीहरूको हातमा छ । क्याम्पसमा स्ववियु जति बलियो र सशक्त नेतृत्वको हातमा जान्छ, त्यति नै विद्यार्थीहरूको मुद्दा बलियो र सशक्त हुन्छ । विगतमा भैरहेका कमिकमजोरीलाई सुघाउँ सभ्य र उचित व्यवस्थापन र अधिकारको लडाईं लड्न महत्वपूर्ण भूमिका स्ववियुको रहन्छ । नेपालमा करिब डेढ दशकपछि स्ववियु निर्वाचन हुँदैछ । त्यसअघिका वर्षहरूमा हुने गरेका नियमित निर्वाचनबाट चयन भएका स्ववियु नेतृत्व सबै क्याम्पसमा सशक्त र इमान्दार थियो भन्न सक्ने अवस्था छैन । स्ववियुका नाममा कमाउ घन्दामा लाग्ने, चुनाव जितेपछि विद्यार्थी हकहितका लागि सिक्को नभाच्ने प्रवृत्तिका विद्यार्थी नेताहरू पनि देखेका हे । स्ववियुमा जितेर आफ्नो व्यापार व्यवसायमा ध्यान दिने तर, विद्यार्थीलाई अष्टरारी पढाई नभेटिएका उदाहरणहरू पनि छन् ।

१४ वर्षपछि हुन नसकेको स्ववियु निर्वाचन आगामी चैत ५ गते हुने भएको छ । त्रिभुवन विश्वविद्यालय (त्रिभु) स्वतन्त्र विद्यार्थी युनियनको लागि देशभरका क्याम्पसमा छिटफुट बाहेक अधिकांश क्याम्पसहरूमा उम्मेदवारी दर्ता भइसकेको छ । प्रत्येक दुई-दुई वर्षमा हुने स्ववियु निर्वाचन २०६५ सालयता नियमित हुन सकेको छैन । ६ चैत २०६५ मा भएको स्ववियु निर्वाचन एकैपटक आठ वर्षपछि १५ चैत २०७३ मा भएको थियो । यसअघि त्रिविभूले पटक-पटक निर्वाचन घोषणा गरेपनि विद्यार्थी संगठनबीच भएको विवादले निर्वाचन हुन सकेको थिएन । यसपालि भने शान्तिपूर्ण उम्मेदवारीसँगै स्ववियु निर्वाचन सुनिश्चित भएको छ । पछिल्लो समय विद्यार्थी संगठनहरू स्ववियु निर्वाचन सफल बनाउन जुटिरहेको देखिन्छ । स्ववियु निर्वाचनमा अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्ष तथा ५० प्रतिशत सदस्य प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणाली र उपाध्यक्ष, सहसचिव र ५० प्रतिशत सदस्य समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीबाट निर्वाचित हुनेछन् । निर्वाचन मा २८ वर्ष उमेरहदबन्दी कायम गरिएको छ ।

लाखौं पैसा खर्च गरेर नबस्ने विद्यार्थी भर्ना गरी गुन्डागर्दीको आडमा चुनाव जित्ने र जितेपछि कहिले विद्यार्थीको माफमा नफर्किने, चुनावमा भएको खर्च असुलका लागि विद्यार्थी कल्याणकारी कोषको दुरुपयोग गर्ने परम्पराको अन्त्य गर्न जरुरी छ । त्यसका लागि सबै विद्यार्थी फेरि आफ्नो तहतफका बाट उठ्न र जुट्न आवश्यक छ । अब चयन हुने स्ववियु नेता गरिब तथा जेहेन्द्रलाई उचित छात्रवृत्ति प्रदान गराउन सक्ने हुनुपर्छ तकि आफ्नो संगठनका सदस्य र आफन्तजनलाई छात्रवृत्ति दिलाउने । दूरदराजबाट आएर पढ्न नसकेलाई उचित आवासीय सुविधासहित पठनपाठन सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने । क्याम्पसमा भएका विषय प्राध्यापकहरूलाई सक्रिय बनाउदै समयसिपछि नयाँ विषयहरूलाई थप गर्न दबाव दिने । चर्को शुल्क असुली र अनावश्यक शुल्क असुलीलाई रोक्न सक्ने । भाषण चर्को गरेर राजनीतिक भ्रष्टाचार चढ्नेमात्र नभई विद्यार्थीको साँचो अर्थमा हीत चिन्ताउने नेतृत्व चयन अहिलेको आवश्यकता हो । आफ्नो संगठनको वहीपको नाममा असक्षम नेतृत्वलाई स्ववियु जिम्मा लगाउँदा समय क्याम्पसको शैक्षिक वातावरण धुमिल हुनुका साथै विद्यार्थीको आन्दोलन नै ओभरमा नपर्ना भन्न सकिने ।

ध्रुवसत्य परिचार

'म काठमाडौंको नेता, यहाँ अब दुई वरिष्ठ ब्राह्मण छन्- ब्रह्मपुत्राद र विराटपुत्राद । यदि म प्रधानमन्त्री भए भने यी दुई वरिष्ठ ब्राह्मण भिन्नद्वय र प्रधानमन्त्री भएको दुई-चार दिनमै मलाई फिर्तबन्धक लगाइदिए । यसपछि कसैसँगै विवाद हुन्छ । राजदरबारले त्यही सही रहेको छ । संविधान पनि बन्दै न । संविधान बनाउनकै लागि म प्रधानमन्त्री बन्दैन । मैले दुई ब्राह्मणमध्ये एकजनालाई प्रधानमन्त्रीमा पठाए रैन भने अर्को बाह्रहले संसर्पन गर्दा र कसैसँगै एकाधिकार बनेर अघि बढ्छ ।'

काँग्रेस र संयुक्त बाममोर्चाको आन्दोलनबाट पञ्चत्यस दुबैपछि राजा बीरेन्द्रले गणेशमान सिंहलाई प्रधानमन्त्री बन्न प्रस्ताव गरेका थिए । गणेशमानले क्याम्पसबाट भद्राईलाई अगाडि सारे । संयुक्त बाममोर्चाका नेताहरू पनि गणेशमान नै प्रधानमन्त्री बन्न चाहन्थे । त्यसैले तत्कालीन बाममोर्चाका अध्यक्ष सतना प्रधान र नेता राजाकृष्ण मैनाली गणेशमानलाई भेट्न चाकसीबारी गए । उनीहरू गणेशमानलाई प्रधानमन्त्री बन्नका लागि मनाउन थालेका थिए । गणेशमानको तर्क सुनेपछि आन्तरिक मतभेदक हुन पुगेको जिज्ञासका मैनालीले आफ्नो पुस्तक 'नर्वेसिंहको इतिहास'मा उल्लेख गरेका छन् । काँग्रेस सँगै एउटै गाथा गाउँछ- हामी प्रजातन्त्रका लागि लड्छौं, फाँटलक लागि लड्छौं । गणतन्त्र न्याउन र संविधान निर्माण काँग्रेसको अर्थ भूमिका छ ।

यौरेखेर देशमा ठोर राष्ट्रपतिकका रूपमा निर्वाचित भएका हुनु, काँग्रेस नेता रामचन्द्र पौडेल । तन्त्रशास्त्रमा हेर्दा वा व्यवस्थिको तन्त्रमा- प्रतीक (चिह्न) ठूलो अडार हो । तन्त्रशास्त्रबाट प्रतीकको माध्यमबाट साधना गरिन्छ र 'शक्ति' जगाइन्छ । राजनीतिमा व्यवस्था (तन्त्र)का माध्यमबाट शक्तिको

काँग्रेस गज्जबको पार्टी हो !

सामन्ती व्यवस्थाले लादेका-हुर्काएका सबै प्रकारका विभेदको अन्त्य गर्न गणतन्त्र ल्याइएको हो र गणतन्त्रको सर्वोच्च महिमाको पद हो, राष्ट्रपति ।

बडौंकाइ गरिन्छ । राजतन्त्र हुने र गणतन्त्र ल्याएपछि यसलाई 'अर्को छोटोराजा' शैलीको संस्था होइन, अन्ततःको संस्था बनाउनुपर्नेमा राजनीतिक दलहरू करिब-करिब सहमत थिए । त्यसैले आएका हिसाबले अविभाज्यबाट आएका गए पनि पछिने र दोस्रो राष्ट्रपतिमा घोषण र महिला गर्न सफल भए । यसपछि भने 'पुरखवादा, पहाडवादा र ब्राह्मणवादा'को 'प्रतीक'को अन्वय लिने अवस्था निर्माण गरियो ।

आज कोही तर्क गर्दा- देशमा कडा जातीय, लैंगिक, भौतिक विभेद र छुवाछुत छ ? कानुनले हटाइसकेको । तर, दुई-चारजना पछेकेका मान्छेको तर्कले सामाजिक व्यवस्था काट्न सक्दैन । सामन्ती व्यवस्थाले लादेका-हुर्काएका सबै प्रकारका विभेदको अन्त्य गर्न गणतन्त्र ल्याइएको हो र गणतन्त्रको सर्वोच्च महिमाको पद हो, राष्ट्रपति । देशमा गणतन्त्र र संघीयताको जग बलियो बनाउन दलहरू राष्ट्रपतिमा उर्पीइत समुदायलाई न्याय र सन्देश दिन सक्नुपर्छ । यो कार्यकारी पद नहोस्, गणतन्त्रको सर्वोच्च प्रतीक अवश्य हो, (त्यसै, प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी राष्ट्रपतिको मुद्दालाई माओवादी अर्कै छुडेको छैन) ।

यसपालि यस संवैधानिक पदबाट प्रतीकात्मक रूपमा गणतन्त्रको सन्देश दिन दलहरूले किन आवश्यक ठानेनन् ? यो प्रश्न भैरवाट गोरु बसिसकेपछि मान्छेका मुखबाट निकल्ने 'कठै र च्च-च' शब्दजस्तो होइन । गणतन्त्र र संघीयतालाई बलियो बनाउने चुनौती पनि यस प्रश्नसँग नुक्नेको छ । प्रतिनिधवादी शक्ति र समन्वयकाहरू अर्जुराज भनेका बेवा दलहरू भने सत्ता र पदको छिचातानीमा अल्झन अल्झल हुँदै आएका छन् ।

कसिनो संविधानसर्ग कम्तीमा समाजवादी उन्मुख शब्दको 'सिंह' छ । सीमानिका

मौलिक हकहरूको सम्बोधन हुँदै जाँदा उर्पीइत बन्ने केही राहत पाउँने कि भन्ने किनो आशा बिउँझै छ । यो अवस्थामा, चुनावलाई माथी बढाएर समाजका धनी वर्गलाई सत्तामा पुऱ्याउने पदकनमा काँग्रेस नयागत दलहरू सफल भएकै छन् । संवैधानिक पद राष्ट्रपतिमा त सोज्न सकेनन्, अर्कै पनि मनपरेकैलाई समावेशी बनाउन सकिने आधार छुट्टि छ ।

काँग्रेसले जामा लिने धनमानसिंह

काँग्रेससँग अर्को पनि माथागीत छ- हामीले २००९ सालमै धनमानसिंह परियारलाई महामन्त्री बनाएको हो ।

२००९ जेठ १० गते जनकपुरमा सम्पन्न काँग्रेसको पाँचौं महाधिवेशनले पार्टीको विधानलाई स्पष्ट स्वरूप प्रदान गर्न सके । त्यसैले सुर्घसदा उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा धनमानसिंह परियार, रामनारायण मिश्र र श्रीधर शर्मा सदस्य रहेको 'विधान संशोधन समिति' गठन गरेर एक महिनाभित्र कार्य सम्पन्न गर्न जिम्मेवारी दिइएको थियो । त्यसको करिब एक महिनापछि, असर ६ गते धनमानसिंह परियार र राजेश्वरी प्रसाद उपाध्यक्षलाई महामन्त्री र अह १२ जनालाई सदस्य मनोनित गरी नयाँ कार्य समिति गठन गरियो । २०१२ फागुन १७ गते, समापित सुर्घाशमशेरले पार्टीको 'नयाँ केन्द्रीय कार्यसमिति'को गठन गरे, जसमा धनमानसिंह परियारलाई प्रशासन र संरक्षण मन्त्रीमा नियुक्त गरिएको थियो, पुष्पेन्द्र बस्नेतको पुस्तक : 'नेपाली काँग्रेसको इतिहास'को प्रारम्भ ।

त्यसको एक वर्षपछि (२०१३ मंसिरमा सुर्घले कार्यसमितिमामा दोस्रो पुस्ता ल्याउने नाममा धनमानसिंहलाई राखेनन् । धनमानसिंहको कहानी अन्ततः राजावादी भएर टुंगिन्छ । उर्पीइत समुदायका धनमान र नारदभूमि धनुज किन

राजातिर ललितन पुगे ? यसमा के काँग्रेसको दोष छैन ? यतिहिन भने आएका कसैले नेता यस चाहिँदैनन् । १७ सालको काँग्रेसजति राजा मोहनले अन्तर्गतमा गर्यो, नारदभूमि धनुज, फडरवार शर्मा, धनमानसिंह परियार, रामनारायण भद्राईलाई नयागत १७ महानाई काँग्रेसबाट अलग्याउन सफल भएका थिए । ती सब भएले २०१४ साउन ३ मा समाधानर नेपाली काँग्रेस बोले । धनमानसिंहलाई त रजाले १०१९ सालमा राष्ट्रिय पञ्चायत सदस्यमा नियुक्त गरे ।

आज उर्पीइत वर्गलाई अर्कैकाउन परचयसमाकारी विभिन्न राजनीतिक शक्ति संश्लेषण हुन् । परियारलाई अर्कैकाउन परचयसमाकारी गठन होइबाबती पनि अतिरिक्तै छ । यो अवस्थामा, काँग्रेसको सबैभन्दा ठूलो अतिरिक्त संवेदनशील भएर सामाजिक न्यायमा टेवा पुग्ने नै छ । काँग्रेससँग अर्को दललाई र पार्टीभित्रै उर्पीइत समुदायका आकांक्षीलाई 'मौलिकक नडाउने' सामर्थ्य अहिले पनि छ ।

प्रा.डा. राजेश गौतमले प्यार पाँरेको 'कर्मयोगी राजनीतिज्ञ कृष्णप्रसाद भट्टराई' पुस्तकमा भद्राईले गणेशमानका बारेमा भनेका छन्, 'गणेशमान पार्टीको इतिहास केहीसाँ घट्टा चिन्ता गर्नुहुन्छ्यो । उहाँले अलग्गै केही पनि गर्नएन, त्यस्तो इच्छा रहेको पनि देखिएन । उहाँले यो भयो भनिन्, यो उसको मांसिक कहिल्यै भन्नुभएन ।' अहिले संविधान, संघीयता, समावेशीकरणका लागि काँग्रेसका अग्रदूतहरू गणेशमान जतिकै हुन नसके पनि हाहाहारीमा उभिन हिम्मत गर्नुपर्छ ।

रामचन्द्र संस्रको समाग्रह हुँदा राजा बीरेन्द्रले सोधेका थिए, 'नेपालजस्तो देशको प्रथममा संवैधानिक राजतन्त्रलाई सफल बुन्ने ?' रामचन्द्रले प्रतिप्रश्न गरे, 'सरकार ! देश चाहे नेपालजस्तो होस् भन्ने बेलायत र अष्टरालियाको, २०औं शताब्दीमा प्रजातन्त्रको परिभाषा र प्रयोग एकै हुनुपर्ने हैन र ?' यो प्रश्नलाई रामचन्द्रले आफ्नो पुस्तक 'अभिमान इतिहास : माघ १९ काठमाडौंको नजर बन्दबाट'मा उल्लेख गरेका छन् ।

नेपालमा जस्तो जातीय, लैंगिक, श्रमिय, वर्गीय आदि विभेद जपान र बेलायतमा होला कि नहोला ? यसतर्फ पनि नेपालका नेताहरू सजग हुनुपर्छ ।

(सागर रालोपटी)

राष्ट्र बैंकको लघुवित्त नीति 'आगो लाग्दा इनार खन्ने' जस्तो

हिरा विश्वकर्मा

अहिले दिनहुँसो लघुवित्त सम्बन्धी समाचार र विचार आइरहेका छन् । त्यसमा श्रमणीक माथै प्रताडित देखाइएको हुन्छ तर त्यसबाट त्यस लघुवित्त संस्थाहरू कति आतंकित र हलोत्साहित छन्, त्यसको आकलन सञ्चार जगतले कम नै गरेको भान हुन्छ ।

गत फागुन १८ गते काठमाडौंमा लघुवित्तहरूको संघीय आयोगमा भएको थियो । सो संघिट भएको केही दिन अगाडि भएमाझसी एशिया लघुवित्तका एकजना कर्मचारीलाई जावर कोटामा मोसो दढेको समाचार भएल भयो । सो संघिटमै मोसोमा मूख कालिय भएको एकजना लघुवित्तकी सीईओले अधिल्लो दिनको राति ११ बजे फोनमाफर्कत धम्की आएको सुनाइन् । उनले सुनाइन्, 'एकजना अज्ञान व्यक्तिले फोन गरेर तिम्रो कर्मचारी भोलि गोरुमा किस्ता उठाउन आयो भने उसलाई कलामोसो दढेर पठाइदिने कुरा थियो ।'

त्यहाँ राष्ट्र बैंकका लघुवित्त विभाग प्रमुख रेवतीशमशेर नेपाल पनि उपस्थित थिए । उनका अगाडि ती सीईओको टिप्पणी थियो, 'हामी यस्तो आर्थिकता लागू गरेका छौं, राष्ट्र बैंकको अहिलेको लघुवित्त नीति लागूको आगो निभाउन पानी वा अन्य सामग्रीको जोडी गर्नुको साटो इनार बन्न लागेको छ ।'

नेपालको पुरानो लघुवित्तमञ्चको अर्को एउटा लघुवित्तका सीईओले आफ्नो पीडा यसरी व्यक्त गर्नुभए- 'वित्त २४ कन्सिड लघुवित्त क्षेत्रमा काम गरिएको छ, १ वर्षैभन्दा अघिबाटै सुरु गर्दै ३,४०० र १०,००० लगानी गर्ने अहिलेको अवस्थामा हामी आएका थियौं, तर अहिले यस्तो अवस्था निर्माण भएको छ, जसले हाम्रो लघुवित्त न अतिरिक्त भयो नै, यो क्षेत्र नै धरासायी हुने हो कि भन्ने चिन्ता भएको छ ।' अतिरिक्त यस्तो अवस्था किन निर्माण भयो, यसमा ङ-ङ-ङको दोस्रो तथा तिस्रोवारी छ, त्यसको संक्षिप्त चर्चा गर्नु यो आलेखको मुख्य उद्देश्य रहेन छ र संकेतमत्र अबको बाटो के भन्ने पनि चर्चा गरिनेछ ।

आजभन्दा १२ वर्ष अगाडिसम्म पनि नेपालमा लघुवित्तहरूको संस्था २४ घटा मात्रै थियो, त्यतिबेला पूर्व संस्रको उद्देश्यबाट गैरसरकारी संस्थाहरूले गाउँ-गाउँमा लघुवित्तका सहायक पुऱ्याइरहेका थिए । उनीहरूलाई न भासा कमाउन थियो न कुनै पूँजी निर्माण गर्नु । उनीहरूलाई

राष्ट्र बैंकले नै सीमित करोडभन्दा नगर्नुभन्ने थियो भने बैंकहरूले पनि आफ्नो प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र अर्थात् डिप्राइभ सेक्टरको श्रेण उनीहरूलाई दिएको थियो ।

ती गैरसरकारी संस्थाका केही योतहरूमा दातु निकायले दिएको सहयोग पनि थियो, जसको प्रयोग उनीहरूले सीप विकास, उद्यमशीलता तथा बीपुऱ्यीमा समेत प्रयोग गरेका थिए । त्योभन्दा पहिले परिशोधन विकास बैंकले एसीपीडब्लु भने परिशोधन मार्फत ती गैरसरकारी संस्थाहरूलाई सहयोग पुऱ्याएको थियो । त्यसबाट गैरसरकारी संस्थाहरूले श्रमणीहरूको छुटेत तथा उनीहरूलाई आवश्यक पर्ने अन्य सहयोग दिन्थे भने कृषि विकास बैंकबाट श्रेण प्रवाह गरिन्थ्यो ।

अर्थात् ती गैरसरकारी संस्थाहरूले मध्यवर्तीको काम गरेका थिए । अर्थात् श्रेणको साधमा त्यसको उपरदरभन्नि क्षेत्रमा प्रभावकारी उपयोगिताका लागि सहयोग गर्थे । ललितपुरको देवीचौर क्षेत्रमा सो कार्यक्रममार्फत भैसी पालनलाई प्रवर्द्धन गरिएको थियो र भैसी बारिद केही तराईका वित्तकहरू मार्फत गरिन्थ्यो र त्यसको मुक्तनी बैंकले सीप उनीहरूलाई गरिदिन्थ्यो । बारिद गरेको भैसीले दूध दिन छाह्रो भने त्यसलाई दूध लिने अर्को भैसीसँग सट्टी गर्ने सुविधा पनि थियो । तर केही समयपछि सो लघुवित्तमा प्रवाह गर्ने श्रेण पनि ३ भयो बाह्र छैन । पछि राष्ट्र बैंकले गैरसरकारी संस्थाहरूले चलाउने लघुवित्तलाई इमान्ती बन्न सक्न बाधे । त्यसपछि ती गैरसरकारी संस्थाहरू ठूला बैंकबाट श्रेण लिने र समुहलाई श्रेण परिचालन गर्न विचौतियामा परिश्रम भए ।

यसरी विचौतियामा लघुवित्त संस्थाहरू परिश्रम हुँदासम्म पनि तिथि बाध्ने थिएनो थिए । केही सीपिन संस्थाका अर्का र अधिकांश गैरसरकारी संस्थाहरूबाट लघुवित्त कम्पनीहरूमा परिश्रम आएका संस्थाहरूले सामाजिक जमानामा सीमित रकमहरू मात्रै लगानी गरिरहेका थिए । त्यतिबेलाको उच्चतम लगानीको सीमा ३.३ लाखसम्म थियो जुन सरतामा पुग्न श्रमणी र

बढी साभारा वितरण गर्ने अवस्थामा त्यसमा श्रावक संरक्षण कोषमा १५ प्रतिशत राख्नुपर्ने भनेको थियो अहिले त्यो सीमालाई घट्टाएर १५ प्रतिशतमा ल्याएको छ र सो प्रतिशतभन्दा बढी साभाराको ३५ प्रतिशत श्रावक संरक्षण कोषमा हालनुपर्ने र सामाजिक उत्तरदायित्व कोषमा नफर्काको १ प्रतिशतका अतिरिक्त १५ प्रतिशत राख्नुपर्ने भनेको छ । दुरामी हिसाबले यो प्राक्खान ठीकै देखिन्छ तर अहिले यो आर्थिक वर्षमा जति पनि लघुवित्त कम्पनीहरूले नाफा वितरण गरेका छन्, त्यो सबै गत आर्थिक वर्ष वा त्योभन्दा अगाडि समेत कमाएको रकम हो ।

अहिले अतिरिक्तमा रहेका ६० र ४ (होलसेल सेक्टर) मध्ये कसैले पनि आगामी ३ वर्षसम्म नाफा बाँड्न सक्ने स्थिति देखिँदैन । किनभने उनीहरूको सबैभन्दा ठूला चुनौती भनेको १० प्रतिशत खराब श्रावलाई ५ प्रतिशत भन्दा तल झार्नु हो । त्यसका लागि श्रेण असुली र लगानी वृद्धि हुनुदा उपलब्ध हुन अहिले ठूला बैंकहरूमा समेत तरलताको अभाव देखिन्छ । उता श्रेण असुली भने अवस्थामा देखिँदैन । उता श्रेण असुली भने जति कर्मचारीहरू पनि उपलब्ध छन् कि उपलब्धमा कुट्टिने र कलामोसो दढिने स्थिति रहेको छ ।

हरेक समस्याका समाधान हुनुपर्छ । सबैभन्दा पहिले लघुवित्तहरू आपतमा सहकार्य गर्नुपर्छ । अहिले सर्वैसँग करोडी रकम श्रावक संरक्षण कोषमा सुचिएको छ, यो रकमलाई उपलब्धशील काममा सुचिनुलाई सहज बनाउने गतिविधिमामा लगानी गर्नुपर्छ । यसमा राष्ट्र बैंकको विद्यमान नीति बाधक हुन सक्छ, त्यसमा पुनरावलोकन गरिनुपर्छ ।

१५ प्रतिशत व्याजमा श्रेण लिएर १५ प्रतिशतमा लगानी गर्ने कुरा अक्षरभन्ने जस्तो छ । ठूला कृषकहरूलाई बैंकहरूले ३० प्रतिशतमा लगानी गर्नु । बाँकी ६ प्रतिशतको अनुदान सरकारले दिन्छ, तर गरिबसँग प्रत्यक्ष जोडिँदैन उनीहरूलाई भने कुनै सुविधा न त सरकारले न राष्ट्र बैंकले दिएको छ ।

सरकारले नाफामा गएका लघुवित्तहरूलाई सामो सभ्य समन ३० प्रतिशत कर कलेर लिने गरेको छ । त्यसको उल्टाको रकमबाट भए पनि अहिले संरक्षण कोषमा लघुवित्तहरूलाई उठाउने नीति निरस्त ।

जमाने गर्दा अक्षरभन्ने भएको बेला करिब ५ खर्बको लघुवित्त क्षेत्र बढा गर्ने नीति आफ्नो थियो त्यसलाई दिन वा कायमिथि मार्फत लागू गर्न सरकारले तुरुन्तै खबर गर्नुपर्छ । लघुवित्तहरूले उपरदरभन्नि क्षेत्रमा लगानी बढाउनको लागि आवश्यक सीप उपरशीलता, उद्देश्य, बजारका लागि सरकारी चरम् विभाग, स्थानीय तहहरूसँग सहकार्यलाई तीव्रता दिनुपर्छ । श्रेण लिएर नीतिको लागि अवरुधकाको बाटो अवनतकारणलाई कानुनी बन्दासम्म न्याउनुपर्छ ।

(सागर अन्वयसञ्चय)

